

Handläggare:
Inger Kjaerboe, 08-508 29 270
Sara Feinberg, 08-508 29 097

Till
Finansroteln

Remissvar: Program för upphandling och inköp samt klausul om antidiskriminering och meddelarfrihet

Svar på remiss från Finansroteln (Dnr 170-850/2015).

Sammanfattning

Koncernledningen har i ett tidigt skede involverats i arbetet med framtagande av det nya programmet, en arbetsmodell som vi välkomnar eftersom det ger möjligheter för moderbolaget att redan initialt bevaka bolagens förutsättningar och intresse och ställa dessa i relation till koncernens, vilket i slutändan underlättar processen för alla.

Programmets struktur och ambition blir tydlig genom att det utgår från inriktningsmålen samt att programmet hållits på en övergripande nivå. Det möjliggör för såväl koncernledningen som för bolagen och staden i stort att använda programmet som ett styrmedel på övergripande nivå, och upphandling som ett verktyg för att nå de politiska målen utifrån varje verksamhets uppdrag. Det är dock bra, som det föreslås, att programmet kompletteras med tillämpningsanvisningar för specifika frågor för att stödja verksamheterna utan att detta tynger ned eller komplicerar det övergripande programmet.

Det är även realistiskt med tillägget att det krävs en avvägning mellan inriktningsmålen beroende på vilken vara, tjänst eller entreprenad som upphandlas samt att krav som ställs inom respektive målområde också noggrant ska analyseras utifrån eventuella konsekvenser avseende ekonomisk hållbarhet.

I programmet, under avsnitt "Samverkan inom staden" anser koncernledningen att det är avgörande att skrivningen förtydligas med att stadens bolag *erbjuds möjlighet* att delta i centrala upphandlingar. Detta också i enlighet med stadsledningskontorets remiss och tjänsteutlåtande "Ökat ansvar till servicenämnden för centrala upphandlingar (dnr 170-435/2015). Under samma avsnitt anges även att i syfte att effektivisera upphandlingsarbetet och dra nytta av stadens storlek *"ska möjligheten till samordning t.ex. i form av gemensam upphandling alltid prövas av en nämnd eller bolagsstyrelse"*. Koncernledningen föreslår att skrivningen justeras så att meningen istället lyder "ska möjligheten till samordning t.ex. i form av gemensam upphandling alltid prövas av en

nämnd eller *bolagets verkställande ledning*". Frågan är en operativ verksamhetsfråga och ett krav på att bolagstyrelsen alltid ska pröva en sådan möjlighet skulle innebära såväl administrativa som praktiska svårigheter och motarbetar en effektiv process.

Enligt tidigare uppdrag i budget för 2015 ska arbetsmarknadsnämnden tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB utarbeta *en modell för hur krav i samband offentliga upphandlingar och investeringar kan ställas på anställningar, praktikplatser och lärlingsplatser för personer långt ifrån arbetsmarknaden*. Enligt stadsledningskontorets tjänsteutlåtande ska detta nu i praktiken genomföras genom att kommunstyrelsen beslutar om att en tillämpningsanvisning tas fram som behandlar dessa frågor. Koncernledningen ser positivt på att även fortsättningsvis vara involverad i arbetet så att anvisningen utformas på bästa sätt för hela kommunkoncernen.

Ärendet

Kommunstyrelsen har i budget för 2015 fått i uppdrag att ta fram ett nytt program för upphandling och inköp för Stockholms stad samt att revidera tidigare beslutad policy om konkurrens och valfrihet.

Utgångspunkten för förslaget till nytt program för upphandling och inköp är att kvaliteten i verksamheterna ska stärkas och att de anställdas rättigheter värnas. Kommunfullmäktige har i budget för 2015 angivit att ett nytt program ska ta ett tydligt avstamp i perspektivet på offentlig upphandling som ett medel för att driva utvecklingen i en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar riktning.

Vid upphandling ska staden säkerställa:

- kvalitet i verksamheten
- de anställdas villkor
- sociala krav på verksamheten och dess underleverantörer
- höga miljö- och klimatkra
- verksamheternas bidrag till hållbar utveckling
- öppenhet avseende ekonomi och meddelarfrihet, samt
- stadens roll som innovativ beställare

Utgångspunkten vid all upphandling är höga krav på kvalitet. De krav som ställs i upphandlingen ska syfta till att uppnå kommunfullmäktiges och den egna nämndens/styrelsens mål för verksamhetsområdet.

För att säkerställa kvaliteten i de varor och tjänster som upphandlas ska staden ställa krav på den tekniska och yrkesmässiga förmågan och kapaciteten samt utforma tydliga kvalitetskriterier kopplade till varan eller tjänsten.

För att uppnå god kvalitet i upphandlade verksamheter ska staden även ställa relevanta krav på bemanning, utbildningsnivå, kompetens och goda arbetsvillkor för personalen. För den goda kvaliteten är det nödvändigt att de anställdas rättigheter värnas. När avtal tecknas med den vinnande anbudsgivaren ska det noga regleras hur parterna ska samverka för att följa upp kontraktet och upprätthålla en hög kvalitet.

Kommunsstyrelsen har, i ett tidigare inriktningsärende för framttagandet av ett nytt program för upphandling och inköp, beslutat om den övergripande inriktningen för programmet, PM 2015:106 RI (Dnr 171-332/2015). I inriktningsärendet beslutades att programmet ska fungera som en långsiktig målbild och inte kräva återkommande revidering. Av den anledningen kommer programmet inte att besvara frågor om hur de övergripande målen ska genomföras i praktiken. Programmet kompletteras istället med tillämpningsanvisningar för specifika genomförandefrågor.

Finansroteln har nu remitterat ärendet *Program för upphandling och inköp samt klausul om antidiskriminering och meddelarfrihet* till bland annat Stockholms Stadshus AB, som i sin tur remitterat vidare till samtliga dotterbolag. Bostadsförmedlingen i Stockholm AB, S:t Erik Livförsäkring AB, S:t Erik Försäkrings AB avstår från att yttra sig i ärendet. Stockholm Stads Parkerings AB har inga synpunkter på remissen. Stockholms Hamn AB ser positivt på ett nytt och uppdaterat dokument inom området upphandling och har inget att erinra mot det föreslagna programmet. Innehållet i det remitterade förslaget överensstämmer i huvudsak med det sätt som Stockholms Hamn AB redan arbetar idag. Nedan följer en redovisning av de bolag som har anfört ytterligare synpunkter. Remissvaren i sin helhet återfinns i bilagorna.

Underremiss

AB Svenska Bostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Svenska Bostäder tillstyrker utredningens förslag. Svenska Bostäder vill dock förtydliga att den utökade och aktiva avtalsuppföljningen i ett initialskede kommer att kräva ytterligare resurser. Klausul för "meddelarfrihet" avseende entreprenader inom socialtjänsten omfattar ej Svenska Bostäders verksamhet. Svenska Bostäder har således ingen uppfattning i denna fråga (bilaga 1).

AB Familjebostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse:

AB Familjebostäder ställer sig positiv till förslaget i sin helhet exkl. klausul om meddelarfrihet som inte berör Familjebostäder. Familjebostäder välkomnar programmet i sin helhet som bl.a. tydliggör och konkretiserar behovet av avtalsuppföljning (bilaga 2).

Micasa Fastigheter i Stockholm AB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Ett brett samråd har föregått föreliggande förslag till nytt program för upphandling och inköp. Micasa Fastigheter ansluter sig till förslaget. Det är bra att programmet ger en långsiktig målbild av upphandlingsarbetet inom staden och att detta sedan kompletteras med tillämpningsanvisningar för specifika genomförandefrågor (bilaga 3).

AB Stockholmsshems remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stockholmshem anser att programmet på ett värdefullt sätt kopplar inköpsarbetet till stadens övergripande politiskt beslutade inriktningsmål.

I programmets bilaga 1, under avsnitt "Samverkan inom staden" anges att centralupphandlingar ska vara huvudalternativ efter beslut av kommunfullmäktige och att avsteg beslutas av kommunfullmäktige. Skrivningen bör förtydligas med att stadens bolag erbjuds möjlighet att delta i centrala upphandlingar. Detta i enlighet med annan

skrivelse "Tjänsteutlåtande om ökat ansvar till servicenämnden för centrala upphandlingar", D nr 170-435/2015.

I programmets bilaga 2 om Reviderad antidiskrimineringsklausul, under §3 om vite är Stockholms shems bedömning, om föreslagen nivå om maximalt vite om 50 000 kronor, att det är en låg nivå. Om avsedd effekt ska uppnås bör gränsen justeras alternativt kan regeln utformas utan tak (bilaga 4).

Stockholm Vatten Holding AB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stockholm Vatten tycker att förslaget är bra och ger ett tydligt ramverk och styrning av hur bolaget genom upphandling och inköp bidrar till att uppnå Stadens övergripande målsättningar. Bolaget har noterat att i *Bilaga 2 Reviderad Antidiskrimineringsklausul*, § 2, saknas ett "skyldig" i första meningen (Bilaga 5).

AB Stokabs remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stokab ser positivt på Stadsledningskontorets förslag till program. Bolaget välkomnar vidare utformningen av programmet, d.v.s. att det är utformat utifrån avsikten att fungera som långsiktig målbild och inte kräva återkommande revidering, och därför inte besvarar frågor hur de övergripande målen ska genomföras i praktiken. Det är dock bra att, i fall där sådant behov visar sig finnas, programmet kompletteras med tillämpningsanvisningar för specifika genomförandefrågor.

Det är positivt att programmets kravområden utgår från kommunfullmäktiges övergripande inriktningsmål. Därmed kan upphandlingsverktyget användas för att stadens samtliga förvaltningar och bolag utifrån dess skilda verksamhetsområden ska kunna bidra till att uppfylla stadens övergripande mål om en hållbar utveckling och för en sammanhållen stad.

Enligt Stokab är det en bra utgångspunkt att det vid all upphandling ska ställas höga krav på kvalitet samt att sådana krav, i regel, ska ta sig i uttryck i tydliga beskrivningar om vad som ska uppnås men inte hur det ska uppnås. Vissa krav kan dock bli föremål för ett visst mått av subjektiv bedömning, t.ex. om arbetsvillkoren är goda, utöver den nivå som följer av lag och eventuellt kollektivavtal. Bolaget vill även uppmärksamma att det kan uppstå svårigheter i tillämpningen av bl.a. de särskilda kontraktsvillkor som avses användas, när så är ändamålsenligt och möjligt enligt lag, för leverantörer som inte är kollektivavtalsanslutna.

I programmet för upphandling och inköp anges att i syfte att effektivisera upphandlingsarbetet och dra nytta av stadens storlek "ska möjligheten till samordning t.ex. i form av gemensam upphandling alltid prövas av en nämnd eller bolagsstyrelse". Stokab anser att ett krav på att bolagsstyrelsen alltid ska pröva en sådan möjlighet skulle innebära såväl administrativa som praktiska svårigheter och, tvärt emot syftet, göra upphandlingsprocessen mindre effektiv och mer svårhanterlig. Beslut om bolagets deltagande i upphandling fattas i regel av VD, såvida inte t.ex. deltagande i centralupphandling redan följer av ägardirektiv från staden, vilka bolagsstyrelsen då fattar beslut om. Stokab föreslår därför att skrivningen justeras på så sätt att möjligheten till samordnad upphandling, för bolagen inom koncernen, alltid ska prövas av VD. Alternativt bör den skrivning som finns i tjänsteutlåtandet och där det anges att denna

möjlighet, inte alltid, utan ”där det bedöms ändamålsenligt”, ska undersökas av bolagsstyrelsen. I tjänsteutlåtandet tydliggörs även att centralupphandling innebär att upphandling inom vissa områden binder stadens nämnder, och att bolagsstyrelserna inbjuds att vara med. Stokab välkomnar denna valmöjlighet för bolagen, att själv kunna besluta om eventuellt deltagande i stadens centralupphandlingar, och föreslår för tydlighetens skull att denna även inkluderas i programmet för upphandling och inköp.

Avslutningsvis anser Stokab att det är viktigt att gällande diskrimineringslagstiftning efterlevs och Stokab välkomnar därför den skärpning i form av införande av sanktionsmöjligheter som den reviderade antidiskrimineringsklausulen innebär (bilaga 6).

Stockholms Stadsteater AB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stockholms Stadsteater AB (”Kulturhuset Stadsteatern”) välkomnar fortsatt utveckling av stadens upphandlingsverksamhet och ställer sig positiv till stadsledningskontorets förslag till program för upphandling och inköp. Kulturhuset Stadsteatern finner att många delar av programmets innehåll har sin motsvarighet i kommande lagstiftning på området genom införlivandet av direktivet 2014/24/EU, vilket är positivt. Då regelverket är mycket omfattande kommer programmet och de kommande tillämpningsanvisningarna att utgöra en god ram att förhålla sig till vid upphandling och inköp inom staden. Programmet är också ett viktigt ur strategisk synpunkt då det skapar enhetlighet och styrning inom flera viktiga områden där stadens nämnder och bolag bör agera enhetligt, såsom exempelvis goda arbets- och anställningsvillkor, miljöhänsyn samt motverkande av diskriminering (bilaga 7).

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse:
SGA Fastigheter stödjer Stadsledningskontorets förslag till beslut (bilaga 8).

S:t Erik Markutveckling AB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Bolaget anser att det är naturligt att koppla programmet om upphandling och inköp till kommunfullmäktiges övergripande inriktningsmål. Det är positivt att stadens ambitioner tydligt framgår. För bolaget är det betydelsefullt att programmet samtidigt tydliggör att bedömningar kan behöva göras i enskilda fall och att olika former av social-, demokratisk- och miljö- och klimatomfattig hänsyn måste anpassas och motiveras i förhållande till den vara, tjänst eller entreprenad som upphandlas. Bolaget har inga övriga synpunkter på förslaget till program (bilaga 9).

Stockholm Business Region AB:s (SBR) remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Förslaget till program för upphandling och inköp utgår från kommunfullmäktiges övergripande inriktningsmål. Programmet fungerar som en långsiktig målbild och kräver inte återkommande revidering. Av den anledningen kompletteras istället programmet med tillämpningsanvisningar för specifika genomförandefrågor. SBR ställer sig positiva till detta och har inget att anföra mot förslag till ”Program för upphandling och inköp samt klausul om antidiskriminering och meddelarfrihet” (bilaga 10).

Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen har i ett tidigt skede involverats i arbetet med framtagande av det nya

programmet, en arbetsmodell som koncernen välkomnar eftersom det ger möjligheter för moderbolaget att redan initialt bevaka bolagens förutsättningar och intresse och ställa dessa i relation till kommunkoncernens, vilket i slutändan underlättar processen för alla.

Programmets struktur och ambition blir tydlig genom att det utgår från inriktningsmålen samt att programmet hållits på en övergripande nivå. Det möjliggör för såväl koncernledningen som för bolagen och staden i stort att använda programmet som ett styrmedel på övergripande nivå, och upphandling som ett verktyg för att nå de politiska målen utifrån varje verksamhets uppdrag. Det är dock bra, som det föreslås, att programmet kompletteras med tillämpningsanvisningar för specifika frågor för att stödja verksamheterna utan att detta tynger ned eller komplicerar det övergripande programmet.

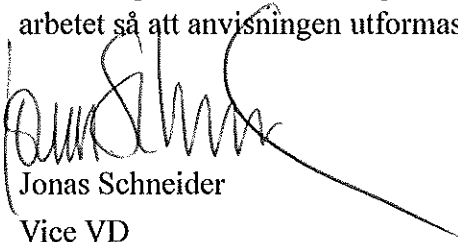
Det är även ett realistiskt förhållningssätt med tillägget att det krävs en avvägning mellan inriktningsmålen beroende på vilken vara, tjänst eller entreprenad som upphandlas samt att krav som ställs inom respektive målområde också noggrant ska analyseras utifrån eventuella konsekvenser avseende ekonomisk hållbarhet. I sammanhanget vill koncernledningen betona att lagen om offentlig upphandling, LOU, gör att upphandlingar är komplexa och resurskrävande, samt tenderar att kräva fokus på de juridiska aspekterna istället för verksamhetsnyttan. Det gör att alla ytterligare krav kopplade till upphandlingar löpande och alltid, noggrant måste ställas i relation till nyttan och slutresultat.

I programmet, under avsnitt "Samverkan inom staden" anges att centralupphandlingar ska vara huvudalternativ efter beslut av kommunfullmäktige och att avsteg beslutas av kommunfullmäktige. Enligt koncernledningens uppfattning är det avgörande att det istället anges att stadens bolag *erbjuds möjlighet* att delta i centrala upphandlingar. Detta också i enlighet med stadsledningskontorets remiss och tjänsteutlåtande om "Ökat ansvar till servicenämnden för centrala upphandlingar (dnr 170-435/2015), vars innehåll koncernledningen ställer sig bakom. Under samma avsnitt anges även att i syfte att effektivisera upphandlingsarbetet och dra nytta av stadens storlek *"ska möjligheten till samordning t.ex. i form av gemensam upphandling alltid prövas av en nämnd eller bolagsstyrelse"*. Koncernledningen föreslår att skrivningen justeras så att meningen istället lyder *"ska möjligheten till samordning t.ex. i form av gemensam upphandling alltid prövas av en nämnd eller bolag (alternativt bolagets verkställande ledning)"*. För bolagen är genomförande av upphandlingar en verksamhetsfråga av operativ karaktär som också delegerats till de verkställande ledningarna. Det är inte ändamålsenligt att ställa upp som krav att bolagsstyrelsen alltid ska pröva möjligheten till samordning. Det skulle innebära såväl administrativa som praktiska svårigheter och motarbetar en effektiv process. Det torde dessutom leda till en avsevärd tidsutdräkt och negativ byråkratisering ifall avstegsbeslut ska inhämtas av kommunfullmäktige.

Med utgångspunkt i ovanstående vill koncernledningen framhålla betydelsen av att kommunfullmäktige styr verksamheterna genom att ställa upp målen och därmed ange en tydlig inriktning som förvaltningar och bolag sedan har att rätta sig efter på ett för kommunkoncernen mest optimala sätt.

Det kan i övrigt noteras att i *Bilaga 2 Reviderad Antidiskrimineringsklausul*, § 2, saknas ett "skyldig" i första meningen.

Enligt tidigare uppdrag i budget för 2015 ska arbetsmarknadsnämnden tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB utarbeta *en modell för hur krav i samband offentliga upphandlingar och investeringar kan ställas på anställningar, praktikplatser och lärlingsplatser för personer långt ifrån arbetsmarknaden*. Enligt stadsledningskontorets tjänsteutlåtande ska detta nu i praktiken genomföras genom att kommunstyrelsen beslutar om att en tillämpningsanvisning tas fram som behandlar dessa frågor. Koncernledningen ser positivt på att även fortsättningsvis vara involverad i arbetet så att anvisningen utformas på bästa sätt för hela kommunkoncernen.

Jonas Schneider
Vice VD

Bilagor

1. Remissvar AB Svenska Bostäder
2. Remissvar AB Familjebostäder
3. Remissvar Micasa Fastigheter i Stockholm AB
4. Remissvar AB Stockholmshem
5. Remissvar Stockholm Vatten Holding AB
6. Remissvar AB Stokab
7. Remissvar Stockholms Stadsteater AB
8. Remissvar Stockholm Globe Arena Fastigheter AB
9. Remissvar S:t Erik Markutveckling AB
10. Remissvar Stockholm Business Region AB

Yttrande över remiss -

Program för upphandling och inköp samt klausul om antidiskriminering och meddelarfrihet

Inledning

Statsledningskontorets förslag till beslut är att anta "Program för upphandling och inköp". I och med detta kommer tidigare "Policy för upphandling och konkurrensutsättning" att ersättas med densamma.

Stadsledningskontoret önskar att gällande "Antidiskriminerings-klausul" ersätts med en reviderad version av densamma. Den reviderade versionen kommer att stärkas upp och gälla som avtalsvillkor. Avvikelser från den nya "Antidiskriminerings-klausul" kommer att vitesbeläggas och kan i en förlängning leda till hävningsgrund för avtal.

Stadsledningskontoret önskar även att klausul för "Meddelarfrihet" avseende entreprenader inom Socialtjänsten införs.

Kommunstyrelsen skall även i samarbete med Stockholms Stadshus AB utarbeta "modell för CSR-krav", vid upphandling. Kommunstyrelsen skall besluta om "Tillämpningsanvisningar" för densamma.

Svenska Bostäders synpunkter på förslaget

Rekommendation:

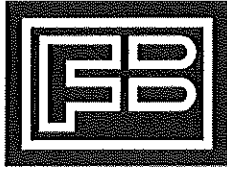
Svenska Bostäder tillstyrker utredningens förslag gällande "Program för upphandlingar och Inköp", revidering av "Antidiskrimineringsklausul" och utarbeta "modell för CSR-krav med tillämpningsanvisningar".

Svenska Bostäder vill dock förtydliga att den utökade och aktiva avtalsuppföljningen i ett initialskedet kommer att kräva ytterligare resurser.

Klausul för "Meddelarfrihet" avseende entreprenader inom socialtjänsten omfattare ej Svenska Bostäders verksamhet. Svenska Bostäder har således ingen uppfattning i denna fråga.

AB SVENSKA BOSTÄDER

Pelle Björklund
VD

Yttrande avseende Remissvar avseende program för upphandling och inköp samt antidiskriminering

Bakgrund

Familjebostäder har av Stockholm Stadshus AB inbjudits att lämna synpunkter avseende program för upphandling och inköp samt antidiskriminering och meddelarfrihet. Det sistnämnda, meddelarfrihet, berör inte Familjebostäder varför inga synpunkter lämnas här.

Synpunkterna ska vara Stockholm Stadshus AB tillhanda senast 2015-12-03, via e-post till jennie.landegren@stadshusab.se.

Sammanfattning av SYNPUNKTER

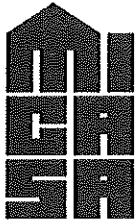
AB Familjebostäder ställer sig positiv till förslaget i sin helhet exkl. klausul om meddelarfrihet som inte berör Familjebostäder.

Familjebostäders kommentarer

Familjebostäder välkomnar programmet i sin helhet som bl.a. tydliggör och konkretiserar behovet av avtalsuppföljning.

Med vänlig hälsning
AB FAMILJEBOSTÄDER

Anette Sand
VD

Remissvar avseende program för upphandling och inköp

Micasa Fastigheter har fått rubricerat ärende på underremiss av Stockholms Stadshus AB. Remissvaret ska besvaras senast den 3 december 2015.

Remissvaret kommer att anmälas i Micasa Fastigheters styrelse.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har i budget för 2015 fått i uppdrag att ta fram ett nytt program för upphandling och inköp för Stockholms stad samt att revidera tidigare beslutad policy om konkurrens och valfrihet.

Utgångspunkten för förslaget till nytt program för upphandling och inköp är att kvaliteten i verksamheterna ska stärkas och att de anställdas rättigheter värnas. Kommunfullmäktige har i budget för 2015 angivit att ett nytt program ska ta ett tydligt avstamp i perspektivet på offentlig upphandling som ett medel för att driva utvecklingen i en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar riktning.

Vid upphandling ska staden säkerställa:

- kvalitet i verksamheten
- de anställdas villkor
- sociala krav på verksamheten och dess underleverantörer
- höga miljö- och klimatkrav
- verksamheternas bidrag till hållbar utveckling
- öppenhet avseende ekonomi och meddelarfrihet, samt
- stadens roll som innovativ beställare

Utgångspunkten vid all upphandling är höga krav på kvalitet. De krav som ställs i upphandlingen ska syfta till att uppnå kommun-fullmäktiges och den egna nämndens/styrelsens mål för verksamhetsområdet.

För att säkerställa kvaliteten i de varor och tjänster som upphandlas ska staden ställa krav på den tekniska och yrkesmässiga förmågan och kapaciteten samt utforma tydliga kvalitetskriterier kopplade till varan eller tjänsten.

För att uppnå god kvalitet i upphandlade verksamheter ska staden även ställa relevanta krav på bemanning, utbildningsnivå, kompetens och goda arbetsvillkor för personalen.

För den goda kvaliteten är det nödvändigt att de anställdas rättigheter värnas.

När avtal tecknas med den vinnande anbudsgivaren ska det noga regleras hur parterna ska samverka för att följa upp kontraktet och upprätthålla en hög kvalitet.

Kommunsstyrelsen har, i ett tidigare inriktningsärende för framtagandet av ett nytt program för upphandling och inköp, beslutat om den övergripande inriktningen för programmet, PM 2015:106 RI (Dnr 171-332/2015). I inriktningsärendet beslutades att programmet ska fungera som en långsiktig målbild och inte kräva återkommande revidering. Av den anledningen kommer programmet inte att besvara frågor om hur de övergripande målen ska genomföras i praktiken. Programmet kompletteras istället med tillämpningsanvisningar för specifika genomförandefrågor.

Micasa Fastigheters synpunkter

Ett brett samråd har föregått föreliggande förslag till nytt program för upphandling och inköp. Micasa Fastigheter ansluter sig till förslaget avseende "Program för upphandling och inköp samt klausul om antidiskriminering och meddelarfrihet." Det är bra att programmet ger en långsiktig målbild av upphandlingsarbetet inom staden och att detta sedan kompletteras med tillämpningsanvisningar för specifika genomförandefrågor.

Med vänlig hälsning

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Maria Mannerholm
VD

Underremiss: Program för upphandling och inköp samt klausul om antidiskriminering och meddelarfrihet, D nr 170-850/2015

AB Stockholmshem (Stockholmshem nedan) får härmed avge följande yttrande över rubricerat ärende.

Bakgrund

Stadsledningskontoret enligt uppdrag i samband med stadens budget för 2015 lämnat förslag till nytt program för upphandling och inköp. Programmet ska enligt förslaget läggas fram för beslut i samtliga bolagsstyrelser inom Stockholms Stadshus AB.

Förslaget

Det föreslagna programmet för upphandling och inköp samt klausul om antidiskriminering och meddelarfrihet är en utveckling från tidigare policys om upphandling och konkurrensutsättning.

De förändringar som föreslås innebär förutom en del redaktionella justeringar bland annat borttagande av en tidigare policy för konkurrensutsättning och valfrihet. Vidare föreslås skärpning av skrivningar av nuvarande antidiskrimineringsklausul samt förslag till krav på meddelarfrihet för personal inom välfärdssektorn.

Våra synpunkter

Stockholmshem anser att Programmet för upphandling och inköp på ett värdefullt sätt kopplar inköpsarbetet till stadens övergripande politiskt beslutade inriktningsmål.

Detaljkommentarer

Stockholm stads program för upphandling och inköp (bilaga 1)

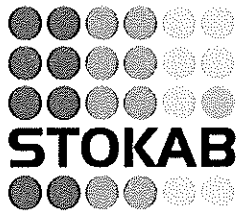
Under avsnitt "Samverkan inom staden" anges att centralupphandlingar ska vara huvudalternativ efter beslut av kommunfullmäktige och att avsteg beslutas av kommunfullmäktige. Skrivningen bör förtydligas med att stadens bolag erbjuds möjlighet att delta i centrala upphandlingar. Detta i enlighet med annan skrivelse "Tjänsteutlåtande om ökat ansvar till servicenämnden för centrala upphandlingar, D nr 170-435/2015.

Reviderad antidiskrimineringsklausul (bilaga 2)

Under §3 om vite. Vår bedömning är att föreslagen nivå om maximalt vite om 50 000 kronor är en låg nivå. Om avsedd effekt ska uppnås bör gränsen justeras alternativt kan regeln utformas utan tak.

Med vänlig hälsning
AB STOCKHOLMSHEM

Eva Nygren
VD

Remissvar avseende tjänsteutlåtande Dnr 170-435/2015 - "Program för upphandling och inköp samt klausul om antidiskriminering och meddelarfrihet"

Inledning

Stokabs uppgift är att bygga, hyra ut samt underhålla ett passivt fibernät i Stockholm. Syftet med infrastrukturen och verksamheten är att stimulera en positiv utveckling för Stockholm genom att bidra till goda förutsättningar för IT-utvecklingen i regionen.

Det kan inledningsvis nämnas att Stokabs verksamhet, att tillhandahålla ett öppet nät på likvärdiga och konkurrensneutrala villkor, medför att samtliga kontrakt är undantagna lagen om offentlig upphandling (LOU) enligt 1 kap. 4 §. LOU är således inte tillämplig på Stokabs upphandlingar och det finns inte heller någon legal grund att få Stokabs upphandlingar överprövade i domstol. Även om Stokabs verksamhet är undantagen från LOU gäller dock de ägardirektiv staden utfärdar för bolaget.

Remissen

Tjänsteutlåtandet föreslår ett nytt program för upphandling och inköp samt en reviderad antidiskrimineringsklausul och en klausul om meddelarfrihet.

Stokabs synpunkter

Stokab ser positivt på Stadsledningskontorets förslag till "Program för upphandling och inköp". Stokab välkomnar vidare utformningen av programmet, d.v.s. att programmet är utformat utifrån avsikten att fungera som långsiktig målbild och inte kräva återkommande revidering, och därför inte besvarar frågor hur de övergripande målen ska genomföras i praktiken. Det är dock bra att, i fall där sådant behov visar sig finnas, programmet kompletteras med tillämpningsanvisningar för specifika genomförandefrågor.

Det är, enligt Stokabs uppfattning, positivt att programmets kravområden utgår från kommunfullmäktiges övergripande inriktningsmål. Därmed kan upphandlingsverktyget användas för att stadens samtliga förvaltningar och bolag utifrån dess skilda verksamhetsområden ska kunna bidra till att uppfylla stadens övergripande mål om en hållbar utveckling och för en sammanhållen stad.

Det är, enligt Stokab, en bra utgångspunkt att det vid all upphandling ska ställas höga krav på kvalitet samt att sådana krav, i regel, ska ta sig i uttryck i tydliga beskrivningar om vad som ska uppnås men inte hur det ska uppnås. Vissa krav kan dock bli föremål för ett visst mått av subjektiv bedömning, t.ex. om arbetsvillkoren är goda, utöver den nivå

som följer av lag och eventuellt kollektivavtal. Stokab vill även uppmärksamma på att det kan uppstå svårigheter i tillämpningen av bl.a. de särskilda kontraktsvillkor som avses användas, när så är ändamålsenligt och möjligt enligt lag, för leverantörer som inte är kollektivavtalsanslutna.

I programmet för upphandling och inköp anges att i syfte att effektivisera upphandlingsarbetet och dra nytta av stadens storlek *"ska möjligheten till samordning t.ex. i form av gemensam upphandling alltid prövas av en nämnd eller bolagsstyrelse"*. Stokab anser att ett krav på att bolagsstyrelsen alltid ska pröva en sådan möjlighet skulle innebära såväl administrativa som praktiska svårigheter och, tvärt emot syftet, göra upphandlingsprocessen mindre effektiv och mer svårhanterlig. Beslut om bolagets deltagande i upphandling fattas i regel av VD, såvida inte t.ex. deltagande i centralupphandling redan följer av ägardirektiv från staden, vilka bolagsstyrelsen då fattar beslut om. Stokab föreslår därför att skrivningen justeras på så sätt att möjligheten till samordnad upphandling, för bolagen inom koncernen, alltid ska prövas av VD. Alternativt bör den skrivning som finns i tjänsteutlåtandet och där det anges att denna möjlighet, inte alltid, utan *"där det bedöms ändamålsenligt"*, ska undersökas av bolagsstyrelsen. I tjänsteutlåtandet tydliggörs även att centralupphandling innebär att upphandling inom vissa områden binder stadens nämnder, och att bolagsstyrelserna inbjuds att vara med. Stokab välkomnar denna valmöjlighet för bolagen, att själv kunna besluta om eventuellt deltagande i stadens centralupphandlingar, och föreslår för tydlighetens skull att denna även inkluderas i programmet för upphandling och inköp.

Avslutningsvis anser Stokab att det är viktigt att gällande diskrimineringslagstiftning efterlevs och Stokab välkomnar därför den skärpning i form av införande av sanktionsmöjligheter som den reviderade antidiskrimineringsklausulen innebär.

Med vänlig hälsning

AB Stokab

Staffan Ingvarsson
Verkställande direktör

**Till
Stockholms Stadshus AB
Remissvar "Program för upphandling och inköp"
Dnr 170-850/2015**

Stockholms Stadsteater AB ("Kulturhuset Stadsteatern") välkomnar fortsatt utveckling av stadens upphandlingsverksamhet och ställer sig positiv till stadsledningskontorets förslag till program för upphandling och inköp.

Kulturhuset Stadsteatern finner att många delar av programmets innehåll har sin motsvarighet i kommande lagstiftning på området genom införlivandet av direktivet 2014/24/EU, vilket är positivt.

Då regelverket är mycket omfattande kommer programmet och de kommande tillämpningsanvisningarna att utgöra en god ram att förhålla sig till vid upphandling och inköp inom staden. Programmet är också ett viktigt ur strategisk synpunkt då det skapar enhetlighet och styrning inom flera viktiga områden där stadens nämnder och bolag bör agera enhetligt, såsom exempelvis goda arbets- och anställningsvillkor, miljöhänsyn samt motverkande av diskriminering.

Stockholm den 3 december 2015

Stockholms Stadsteater AB

Benny Fredriksson
VD

Program för upphandling och inköp samt klausul om antidiskriminering och meddelarfrihet

Bakgrund

Kommunstyrelsen har i budget för 2015 fått i uppdrag att ta fram ett nytt program för upphandling och inköp för Stockholms stad samt att revidera tidigare beslutad policy om konkurrens och valfrihet.

Utgångspunkten för förslaget till nytt program för upphandling och inköp är att kvaliteten i verksamheterna ska stärkas och att de anställdas rättigheter värnas. Kommunfullmäktige har i budget för 2015 angivit att ett nytt program ska ta ett tydligt avstamp i perspektivet på offentlig upphandling som ett medel för att driva utvecklingen i en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar riktning.

Vid upphandling ska staden säkerställa:

- kvalitet i verksamheten
- de anställdas villkor
- sociala krav på verksamheten och dess underleverantörer
- höga miljö- och klimatkrav
- verksamheternas bidrag till hållbar utveckling
- öppenhet avseende ekonomi och meddelarfrihet, samt
- stadens roll som innovativ beställare

Kommunstyrelsen har, i ett tidigare inriktningsärende för framtagandet av ett nytt program för upphandling och inköp, beslutat om den övergripande inriktningen för programmet, PM 2015:106 RI (Dnr 171-332/2015). I inriktningsärendet beslutades att programmet ska fungera som en långsiktig målbild och inte kräva återkommande revidering. Av den anledningen kommer programmet inte att besvara frågor om *hur* de övergripande målen ska genomföras i praktiken. Programmet kompletteras istället med tillämpningsanvisningar för specifika genomförandefrågor.

Syftet är att vid nya erfarenheter och förändringar i omvärlden snabbt och kontinuerligt kunna uppdatera anvisningarna. På detta sätt kan staden effektivt och fortlöpande arbeta för att använda upphandling som ett strategiskt verktyg.

Ärendet

Staden köper årligen varor, tjänster och entreprenader för över 20 miljarder kronor. Offentlig upphandling syftar primärt till att göra goda affärer. Verksamheternas behov ska tillgodoses och krav på kvalitet ska ställas och följas upp för att möjliggöra bästa möjliga service till medborgarna.

Vad som utgör kvalitet för ett visst verksamhetsområde avgörs ytterst av de beställare som ansvarar för verksamheten och de brukare och medborgare som använder tjänsterna. I kvalitetsperspektivet kan även sociala och miljömässiga hänsyn räknas in. Den offentliga sektorn i Sverige, där staden är en stor och viktig aktör, svarar för en betydande del av efterfrågan på marknaden och har därför stor möjlighet att genom drivande krav i upphandling medverka till att hållbara varor och tjänster utvecklas. En nationell leverantörsmarknad som är van att möta höga krav står också väl rustat i mötet med internationell konkurrens. Små och medelstora företag och idéburen sektors deltagande i upphandling är viktigt både för mångfalden av utförare och för konkurrensen på marknaden.

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts inom SGA Fastigheter.

SGA Fastigheters synpunkter och förslag

SGA Fastigheter stödjer Stadsledningskontorets förslag till beslut.

SGA Fastigheter AB

Mats Grönlund

Remissvar över rapporten "Program för Upphandling och Inköp"

Finansroteln har remitterat "Program för upphandling och inköp samt klausul om antidiskriminering och meddelarfrihet" till koncernledningen. Ärendet har av koncernledningen tillsänts S:t Erik Markutveckling för yttrande.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har i budget för 2015 fått i uppdrag att ta fram ett nytt program för upphandling och inköp för Stockholms stad samt att revidera tidigare beslutad policy om konkurrens och valfrihet.

Stadsledningskontoret föreslår att stadens styrdokument för upphandlingsfrågor benämns program för upphandling och inköp istället för upphandlingspolicy. Vidare föreslår stadsledningskontoret att nuvarande policy om konkurrens och valfrihet upphävs och att aktuella skrivningar som rör kvalitetsaspekter för upphandlad verksamhet förs över till det nya programmet för upphandling och inköp.

Förslaget till program är indelat i sex olika kapitel. De fyra huvudkapitlen behandlar hur upphandling ska användas som ett strategiskt verktyg. Kapitlen utgår från stadens inriktningsmål och på detta sätt tydliggörs på vilket sätt upphandling kan användas som ett strategiskt verktyg för att nå stadens övergripande mål.

Den offentliga sektorn i Sverige, där staden är en stor och viktig aktör, svarar för en betydande del av efterfrågan på marknaden och har därför stor möjlighet att genom krav i upphandling medverka till att hållbara varor och tjänster utvecklas. I förslaget till program uttrycks en klar ambition att leverantörer till staden inte ska få konkurrensfördelar genom t.ex. oseriös verksamhet, oetiskt producerade varor, bristande kvalitet i upphandlade verksamheter, sämre arbetsmiljö eller dåliga anställningsvillkor för sina anställda. Så långt det är möjligt och ändamålsenligt ska staden ställa krav i upphandlingar som motverkar detta. Vidare föreslås att staden bland annat ska arbeta aktivt genom att i upphandling verka för att personer utanför arbetsmarknaden kommer i sysselsättning.

Enligt stadsledningskontoret är det viktigt att skrivningen i programmet uttrycker en klar ambition, men samtidigt är öppen för bedömningar som behöver göras i det enskilda fallet och tillämpning av dessa krav kan komma att förändras och utvecklas över tid. Olika former av social-, demokratisk- och miljö- och klimatmässig hänsyn måste anpassas och motiveras i förhållande till den vara, tjänst eller entreprenad som upphandlas.

De krav som ställs inom respektive målområde ska analyseras noggrant utifrån eventuella konsekvenser avseende ekonomisk hållbarhet. Den nämnd eller bolagsstyrelse som genomför en upphandling måste väga flera olika aspekter mot varandra för att hitta fram till en väl balanserad kravnivå. När krav ställs i en upphandling måste det även säkerställas att det sker i enlighet med gällande lagstiftning.

Stadsledningskontoret har i budget för 2015 även fått i uppdrag att skärpa nuvarande antidiskrimineringsklausul. Avsikten med en antidiskrimineringsklausul är att främja efterlevnad av antidiskrimineringslagstiftning och värna om principen om alla människors lika värde och rätt att bli behandlade på lika villkor.

Synpunkter

S:t Erik Markutveckling AB:s uppgift är att äga och förvalta fastigheter/aktier i fastighetsbolag i syfte att främja stadens förmögenhetsförvaltning och utveckling.

Bolaget anser att det är naturligt att koppla programmet om upphandling och inköp till kommunfullmäktiges övergripande inriktningsmål. Det är positivt att stadens ambitioner tydligt framgår. För bolaget är det betydelsefullt att programmet samtidigt tydliggör att bedömningar kan behöva göras i enskilda fall och att olika former av social-, demokratisk- och miljö- och klimatomfattig hänsyn måste anpassas och motiveras i förhållande till den vara, tjänst eller entreprenad som upphandlas.

Bolaget har inga övriga synpunkter mot förslaget till program.

Marie Wallhammar, VD

Stockholm

Business Region

1.7-433:10/2015

Program för upphandling och inköp samt klausul om antidiskriminering och meddelarfrihet

Svar på remiss

Stockholm Business Regions förslag till beslut

Stockholm Business Region överlämnar följande tjänsteutlåtande som svar på remiss av "Program för upphandling och inköp samt klausul om antidiskriminering och meddelarfrihet".

Ärendet anmäls som kontorsyttrande på styrelsens sammanträde den 1 december 2015.

Olle Zetterberg

Lena Häggdahl

Ärendet

Finansroteln har remitterat "Program för upphandling och inköp samt klausul om antidiskriminering och meddelarfrihet" till Stockholms Stadshus AB. Stadshus AB har sänt remissen vidare i en underremiss till Stockholm Business Region AB (SBR).

Kommunstyrelsen har i budget för 2015 fått i uppdrag att ta fram ett nytt program för upphandling och inköp för Stockholms stad samt att revidera tidigare beslutad policy om konkurrens och valfrihet.

Stadsledningskontoret (SLK) föreslår att stadens styrdokument för upphandlingsfrågor benämns program för upphandling och inköp istället för upphandlingspolicy.

Vidare föreslår SLK att nuvarande policy om konkurrens och valfrihet upphävs och att aktuella skrivningar som rör kvalitetsaspekter för upphandlad verksamhet förs över till det nya programmet för upphandling och inköp.

SLKs förslag till skrivningar i programmet uttrycker en klar ambition om att leverantörer till stadens inte ska få konkurrensfördelar genom t.ex. oseriös verksamhet, oetiskt producerade varor, bristande kvalitet i upphandlade verksamheter, sämre arbetsmiljö eller dåliga anställningsvillkor för sina anställda. Så långt det är möjligt och ändamålsenligt ska staden ställa krav i upphandlingar som motverkar detta. Vidare föreslås att staden bland annat ska arbeta aktivt genom att i upphandling verka för att personer utanför arbetsmarknaden kommer i sysselsättning.

Enligt SLK är det viktigt att skrivningen i programmet uttrycker en klar ambition, men samtidigt är öppen för bedömningar som behöver göras i det enskilda fallet och för att tillämpning av dessa krav kan förändras och utvecklas över tid. Olika former av sociala-, demokratiska- och miljö- och klimatmässiga hänsyn måste anpassas och motiveras i förhållande till den vara, tjänst eller entreprenad som upphandlas. SLK föreslår att krav som ställs inom respektive målområde ska analyseras noggrant utifrån eventuella konsekvenser avseende ekonomisk hållbarhet. Den nämnd eller bolagsstyrelse som genomför en upphandling måste väga flera olika aspekter mot varandra för att hitta fram till en väl balanserad kravnivå. När krav ställs i en upphandling måste det även säkerställas att det sker i enlighet med gällande lagstiftning.

Kommunfullmäktige har vidare i budget för 2015 angett att staden, så långt lagstiftningen medger, ska ställa krav på meddelarfrihet för personal inom välfärdssektorn.

Tillämpning av nuvarande klausul rekommenderas endast när staden upphandlar vård- och omsorgsentsprenader. SLK föreslår att användningsområdet för klausulen utvidgas till att omfatta samtliga entreprenadupphandlingar som avser drift av verksamhet inom socialtjänsten.

Bolagets analys och bedömning

Förslaget till program för upphandling och inköp utgår från kommunfullmäktiges övergripande inriktningsmål om:

- Ett Stockholm som håller samman
- Ett klimatsmart Stockholm
- Ett ekonomiskt hållbart Stockholm
- Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Programmet fungerar som en långsiktig målbild och kräver inte återkommande revidering. Av den anledningen kompletteras istället programmet med tillämpningsanvisningar för specifika genomförandefrågor. SBR ställer sig positiva till detta och har inget att anföra mot förslag till ”Program för upphandling och inköp samt klausul om antidiskriminering och meddelarfrihet”.